

Van het bestuur

“Stokje” overdragen

Bij het verschijnen van deze nieuwsbrief hebben we de langste dag al weer gehad en dat betekent voor veel van onze leden dat het belangrijke eerste deel van het seizoen van voederwinning al weer voorbij is.

Voldoende voer van goede kwaliteit is voor onze leden melkveehouders een belangrijke basis om met een gezonde veestapel, kwalitatief hoogwaardige zuivel te kunnen produceren.

Een basis leggen om continuïteit te waarborgen en van waaruit je verder kan werken, is niet alleen voor de melkveehouderij sector belangrijk maar dit geldt toch voor ons allen, voor een ieder op zijn eigen terrein.

Ook binnen het bestuur van de vereniging Noardlike Fryske Wâlden is, en wordt er, op verschillende terreinen gewerkt aan zaken, die een basis leggen waarmee we de toekomst goed tegemoet kunnen.

Het bestuur is dan ook blij dat na een openbare procedure, met de benoeming van Albert van der Ploeg op de Algemene Leden Vergadering van de vereniging op 20 juni, in de vacature van voorzitter succesvol is voorzien.

Met een gezellige kennismaking in de tuin van Albert en Betsy in Readtsjerk is het “stokje” overgedragen en ook vanaf deze plaats wensen we Albert welkom binnen het bestuur van de vereniging en alle succes als voorzitter van de NFW.

Namens het bestuur,
Wout van Vulpen, vicevoorzitter.

In de eerste plaats wil ik Wout bedanken voor de wijze waarop hij na het vertrek van Attje het voorzitterschap heeft vervuld. Vakkundig en als echte voorman, de eerste onder zijns gelijken. Het “stokje” is een prachtige NFW slaai, waarmee ik heel wat paaltjes in de wâldgrûn mag slaan. Ik kan ook met een schone lei beginnen omdat er overeenstemming met de provincie is bereikt over het landschapsbeheergeld. Heel mooi dat een verdere rechtsgang niet meer nodig is. Hoe professioneel het ook wordt aangepakt zoiets zorgt voor scheve verhoudingen en een goede samenwerking met de provincie is heel belangrijk. Na de eerste bestuursvergaderingen heb ik gemerkt dat er een team staat waar we met zijn allen trots op mogen zijn. Ik heb er heel veel zin in om de komende jaren met zijn allen in en voor ons mooie Woudenlandschap met zijn prachtige natuur, vakbekwame ondernemers en betrokken inwoners te mogen werken.

Albert van der Ploeg, voorzitter.

Nieuwe medewerker communicatie & marketing: Monique Hamersma

Mijn naam is Monique Hamersma (21) uit Surhuizum, sinds juli 2017 mag ik mijzelf de nieuwe marketing- en communicatiemedewerker van de Noardlike Fryske Wâlden noemen. Als klein meisje rende ik door de weilanden om kikkers te vangen, bouwde ik samen met mijn broers boomhutten en onderhield ik mijn eigen moestuintje. Later ontdekte ik de wereld van paarden en ook nu ben ik nog regelmatig buiten of op stal, bij mijn Haflinger Anika, te vinden. Sinds juni 2017 ben ik afgestudeerd aan de opleiding Communicatie aan de Hanzehogeschool in Groningen. Bij de Noardlike Fryske Wâlden hoop ik mijn passie voor natuur en buitenleven samen te brengen in de communicatie voor het werk van de boeren aan het ANLb en verschillende projecten om het draagvlak te vergroten; zoals KH2018.

Rechtszaak

De NFW heeft een overeenstemming bereikt met de Provincie. De Provincie heeft hierover een persbericht verzonden, https://www.fryslan.frl/home/nieuws_3166/item/extra-bijdrage-voor-landschap-in-noardlike-fryske-walden_7153.html. Dit is een positieve uitkomst van de rechtszaak die onze vereniging heeft moeten aanspannen.

Werkbezoek Landschapsbeheer Overijssel

Op 30 mei heeft een vertegenwoordiging van Landschapsbeheer Overijssel een werkbezoek gebracht aan de NFW. Doel van het bezoek was inzicht te krijgen op welke wijze het beheer van de landschapselementen in ons gebied wordt uitgevoerd en welke resultaten hierdoor in het gebied bereikt worden, met name op het gebied van landschappelijke kwaliteit van de beheerde elementen als ook op de kwaliteit van biodiversiteit door het uitgevoerde beheer.

Werkbezoek Deense delegatie

In het kader van het nieuwe ANLb is er op 4 mei een delegatie uit Denemarken bij de NFW op werkbezoek geweest. Naast dat de delegatie bestond uit vertegenwoordigers van het Deense ministerie met beleidsmakers, vertegenwoordigers van de controledienst en de betalingsautoriteit waren er ook vertegenwoordigers van universiteiten en boerenbelangenbehartigers bij het bezoek.

Het bezoek was een meerdaagse, waarbij de eerste dag aandacht was voor met name het leefgebied open akkerland waarvoor de delegatie al een dag eerder op bezoek was bij collectief ANOG in Noord Oost Groningen. De tweede dag was een bezoek aan de NFW waarbij aandacht was voor het leefgebied droge dooradering en de opbouw en werking van het systeem van het collectieve agrarisch natuurbeheer.

Jaarverslag NFW 2016

In een mooi naslagwerk zijn alle activiteiten en werkzaamheden van de vereniging van het vorige jaar weergegeven. Daarnaast wordt er kort vooruitgeblikt op 2017 en de toekomstige activiteiten van de NFW. Het jaarverslag 2016 is (digitaal) beschikbaar gesteld aan de leden en relaties en terug te vinden op: <http://www.noardlikefryskewalden.nl/wp-content/uploads/2017/02/Jaarverslag-NFW-2016-versie-24062017.pdf>

Van het bureau NFW

Contributie lidmaatschap NFW 2017

De contributie van het lidmaatschap over het lopende jaar (2017) zal in september via automatische incasso worden geïnd. Heeft u nog geen doorlopende machtiging tot automatische incasso voor de contributie van het lidmaatschap getekend en wilt u deze wel automatisch laten incasseren? Neemt u dan contact op met het bureau.

Als u geen doorlopende machtiging heeft getekend, worden administratiekosten bij u in rekening gebracht.

Wijzigen van percelen

Het wijzigen van percelen in de perceelregistratie kan gevolgen hebben voor de ANLb-pakketten die op percelen rusten. Mocht u uw percelen in uw perceelregistratie hebben aangepast, bijvoorbeeld door het dempen- of verbreden van een sloot, dan verzoeken wij u dit door te geven aan bureau NFW.

Kennis/werkbezoek bestuur en medewerkers NFW

Het bestuur en medewerkers van bureau NFW zijn op 30 juni jl. op werkbezoek geweest. 's Morgens werd een bezoek gebracht aan de agrarische natuurvereniging Ark & Eemland. Door bestuursleden werd uitleg gegeven over het weidevogelbeheer en het werkgebied, dat bestaat uit de Eemvallei (Utrecht) en de polder Arkenheem (Gelderland). De kern van de ANV is dat de agrariërs op minimaal 10% van hun land een uitgestelde maaidatum hanteren en daarnaast een mozaïek aanleggen van twee of drie pakketten.

Na de lunch ging het richting De Herenboeren Wilhelminapark in Boxtel. Geert van der Veer, adviseur Herenboeren Nederland, gaf uitleg over het concept Herenboeren: een boerderij die maximaal 500 'monden' van eigen eten kan voorzien. In 2016 is er een voedselcoöperatie met de leden opgericht. De leden beslissen mee over de exploitatie, de veehouderij, het jaarlijks teeltplan en verdere activiteiten. De boer in dienst van de coöperatie, op een landgoed van 20 hectare, zorgt er voor dat het werk op het land wordt verricht en de dieren worden verzorgd.

Voor de opzet van de boerderij zijn ongeveer 200 deelnemende huishoudens nodig. Meedoen betekent een eenmalige inleg van € 2.000,- voor 3 jaar. Verder wordt er circa € 10,00 per persoon per week betaald voor het dagelijks eten zoals: groenten, fruit, aardappelen, eieren, rund-, varkens- en kippenvlees.

Het werkbezoek werd afgesloten met een diner in 's Hertogenbosch, waarna er weer koers naar Friesland werd gezet. Het was een uiterst gezellige, maar vooral ook leerzame dag.

Afroming SNL

Heeft u SNL-beheer? Zoals is vastgelegd in de basisovereenkomst zal een percentage van de uitbetaalde beheervergoeding SNL worden afgeroomd. De afroming SNL over het beheerjaar 2016 zal deze zomer plaatsvinden en worden uitgevoerd door het bureau NFW.

Sluiting bureau NFW

Bureau NFW is gesloten in week 32 en 33 (7 augustus t/m 18 augustus). Vanaf maandag 21 augustus zijn we weer bereikbaar.

Themagroep Weidevogels & Ganzen

Melden uitrijden ruige mest in verband met vakantieperiode bureau NFW

Meldingen voor het uitrijden van ruige mest moeten binnen 14 dagen na het uitrijden gedaan worden bij bureau NFW. In week 32 en 33 is bureau NFW gesloten. In deze periode kunnen dan ook geen meldingen van het uitrijden van ruige mest doorgegeven worden. De NFW verzoekt u om daarmee rekening te houden.

Hekkelen in combinatie met kruidenrijke randen

Wanneer u gaat hekkelen in sloten gelegen aan percelen met kruidenrijke randen moet u er rekening mee houden dat het hekkelmateriaal niet in de kruidenrijke rand gelegd wordt. Hekkelmateriaal in de kruidenrijke rand wordt gezien als bemesting/verrijking en dat is niet toegestaan volgens de beheervoorschriften.

Extra budget NFW voor weidevogelbeheer

Het bestuur van de NFW heeft besloten om jaarlijks (2017-2021) € 15.000 beschikbaar te stellen voor het weidevogelbeheer als extra bovenop het ANLb-budget. Voor 2017 is dit budget besteed aan twee kleine weidevogelgebieden die buiten het ANLb vallen, maar waar wel goede resultaten met de weidevogels worden behaald. Het overgebleven deel van het budget is gebruikt om de rustperiode op bouwland van enkele percelen langer uit te stellen. Waar het extra budget in de komende jaren aan besteed wordt, wordt per jaar bekeken. Naast de € 15.000 voor beheer heeft de NFW ook eenmalig € 29.000 voor (her)inrichting beschikbaar gesteld.

Bijeenkomst Wild Beheer Eenheid (WBE)

Op 31 mei vond in 'De Kruisweg' te Damwâld een bijeenkomst plaats voor de lichtbakkers die in het werkgebied van de NFW actief zijn. De heer Ruud Visser was uitgenodigd om op deze avond onder andere iets te vertellen over zijn ervaringen met het lichtbakken. Het was een zeer geslaagde avond bleek uit de reacties na afloop.

Bijeenkomst beheerregisseurs weidevogels en eerste resultaten seizoen 2017

Op 26 juni hebben de beheerregisseurs weidevogels bij elkaar gezeten. Tijdens deze bijeenkomst is onder andere gesproken over het resultaat van het weidevogelseizoen 2017. Over het algemeen hebben de weidevogels een goed seizoen achter de rug. Met name de grutto lijkt een goed jaar te hebben gehad, er zijn veel kuikens groot geworden! Het gebruik van de lichtbak bij de jacht op de vos en de vangkooi voor de kraai hebben ervoor gezorgd dat predatie door deze soorten beter in de hand te houden is. De definitieve resultaten van het weidevogelseizoen 2017 volgen in het najaar.

Koeien en Kruiden

Van Hall Larenstein is gestart met het project Koeien en Kruiden waarin de NFW participeert. Drie beheerders uit het werkgebied van de NFW hebben zichzelf aangemeld en zijn vervolgens geselecteerd om te dienen als 'best practice' bedrijf. Medewerkers en studenten van Van Hall Larenstein doen op de 'best practice' bedrijven onderzoek naar de effecten van kruidenrijk grasland op allerlei zaken. Ze kijken bijvoorbeeld naar de aanwezigheid van insecten op het kruidenrijke grasland, maar gaan ook kijken naar de koe gezondheid en economische aspecten.

Themagroep Landbouw, Milieu, Water en Regionale Economie

Energie uit hout

Het eerste kapseizoen waarin werkzaamheden voor het project Energie uit Hout uitgevoerd zijn, is afgerond. Bij vijf beheerders zijn werkzaamheden uitgevoerd door aannemer Frisia Bergum. Ook voor de komende twee kapseizoenen staan werkzaamheden voor Energie uit Hout op de planning. Mocht u interesse hebben om de werkzaamheden aan uw landschapselementen in het ANLb uit te besteden, dan kunt u contact opnemen met bureau NFW om de mogelijkheid tot deelname aan Energie uit Hout te bespreken.

Veldexcursie Natte Dooradering en introductie nieuwe beheerpakketten

Op 1 juni heeft de veldexcursie natte dooradering te Bûtendiken (tussen De Veenhoop en Smalle Ee), plaatsgevonden.

Tijdens de velddag heeft beheerregisseur Ultsje Hosper een toelichting gegeven over het gebied, is er een ecologische toelichting gegeven door Jacob Bijlsma en heeft Jelle Pilat uitleg gegeven over de beheerpakketten in de natte dooradering. Daarnaast was er gelegenheid om inbreng te leveren over eventuele aanpassingen in pakketten. De NFW heeft de mogelijkheid eigen maatwerkpakketten te introduceren die de biodiversiteit ten goede komen. In deze nieuwsbrief wordt aandacht besteed aan het invoeren van twee maatwerkpakketten. Degenen die geïnteresseerd zijn in de pakketten kunnen zich vrijblijvend aanmelden om hier t.z.t. meer informatie over te kunnen ontvangen.

Er is een persbericht uitgebracht over de veldexcursie, deze is na te lezen

op de NFW website via <http://www.noordlikefryskewalden.nl/nieuws/boeren-noordlike-fryske-walden-geïnteresseerd-in-nat-beheer/>

Openstelling 2018 Open Grasland en Natte Dooradering

Alhoewel het ANLb beheerjaar 2017 nog in volle gang is, wordt al weer nagedacht over de openstelling voor de periode vanaf 2018 (tot en met 2021). Voor de NFW zijn er mogelijkheden om extra beheer aan te vragen voor de leefgebieden Open Grasland en Natte Dooradering. De pakketmogelijkheden binnen deze twee leefgebieden plus de vergoedingen voor dit beheer, staan weergegeven op onze website <http://www.noordlikefryskewalden.nl/ledeninfo/agrarisch-natuurbeheer/>. Ook zijn hier de leefgebieden aangegeven waarbinnen beheer aangevraagd kan worden. U kunt dus nagaan of uw percelen/beheereenheden in een geschikt leefgebied vallen om bepaalde doelsoorten van dienst te kunnen zijn. Vanuit het bureau zullen er café of keukentafelbijeenkomsten worden georganiseerd om in bepaalde gebieden, met de meeste potentie, beheerders individueel te informeren. Informatie hierover volgt nog. Dit zal plaatsvinden eind juli, eind augustus en begin september. De inschrijfperiode is vooralsnog de maand september 2017. Heeft u nu al interesse en wilt u weten wat de mogelijkheden zijn, neem dan contact op met ons bureau.

Potentiële uitbreiding leefgebied Natte Dooradering

NFW heeft het afgelopen jaar een soortenmonitoring uitgevoerd voor het leefgebied Natte Dooradering. Naast het waarnemen van doelsoorten is ook gekeken naar het potentiële leefgebied van de soorten. De monitoring heeft ertoe geleid dat het leefgebied Natte Dooradering sterk vergroot kan worden. Dit geeft nieuwe mogelijkheden voor beheerders om pakketten aan te vragen in de Natte Dooradering. In de afbeelding hiernaast is in blauw het uitgebreide leefgebied weergegeven, via de link onder openstelling kunt u het leefgebied op perceelniveau waarnemen.

Pakketten die binnen deze grenzen kunnen worden aangevraagd zijn: rietzoom, natuurvriendelijke oever, poel, duurzaam slootschonen en hoog waterpeil. De twee laatstgenoemde pakketten worden in deze nieuwsbrief verder toegelicht omdat hier maatwerkpakketten voor opgesteld worden.

Nieuwe maatwerkpakketten

Kruidenrijke randen langs Duurzaam slootschonen in Natte Dooradering

In het leefgebied Natte Dooradering kan het pakket Duurzaam slootschonen worden aangevraagd. Duurzaam slootschonen houdt in dat sloten periodiek worden geschoond waarbij een deel van de beplanting blijft staan en dat het bodemprofiel in tact blijft. Vaak worden deze werkzaamheden met de maaikorf gedaan. Een tweede pakket wat kan worden aangevraagd is Duurzaam slootschonen met de baggerpomp, hierbij wordt de sloot op diepte gebracht en wordt de bagger op het landbouwperceel gespoten. NFW wil graag de mogelijkheid geven om de slootkanten te voorzien van kruidenrijke randen, op deze manier wordt er een goed overgangsgedebied gecreëerd voor insecten, libellen, amfibieën en andere soorten. Daarnaast worden de kruidenrijke randen vergoed, wat de animo voor deze combinatiepakketten vergroot.

Verlate ingangsdatum pakket Hoog waterpeil In Open Grasland en Natte Dooradering

In de leefgebieden Open Grasland en Natte Dooradering kan jaarlijks het pakket 'Hoog waterpeil' van 1 februari tot 15 juni uitgevoerd worden. Echter, op 1 februari zijn de percelen in vele gevallen nog erg nat, het uitrijden van (ruige) mest wordt

daarbij in sommige gevallen bemoeilijkt. Er wordt daarom voorgesteld om naast het pakket: verhoging vanaf 1 februari, het peil op 15 februari (gelijk met inundatie van plas-drassen) of 15 maart te verhogen.

Mocht u interesse hebben voor één van deze pakketten of wilt u uw bestaande Hoog waterpeil pakket aanpassen? Dan kunt u vrijblijvend contact opnemen via jpilat@noardlikefryskewalden.nl.

Natuurinclusieve Landbouw

Op vrijdag 21 april vond bij mts. Broersma-Van der Noord te Damwâld het startmoment voor de enquête over Natuurinclusieve Landbouw plaats. De vereniging heeft op deze dag een enquête uitgereikt aan Gedeputeerde Kramer van de provincie Fryslân, Wetterskipsbestuurder Van Weperen en wethouder Van der Ploeg van de gemeente Dongeradeel, tevens voorzitter van de Stichting Living Lab Natuurinclusieve landbouw en inmiddels voorzitter van de vereniging NFW. De enquête is daarna naar alle leden van de NFW en de Waadrâne verstuurd. Daarnaast is de enquête uitgezet bij alle raads- en statenleden, het Wetterskipsbestuur en de LTO-leden in het gebied. Dit is gedaan om een zo representatief mogelijk beeld te kunnen schetsen. De respons van de eigen leden met meer dan 30% is goed te noemen! De inhoudelijke uitkomsten van de enquête moeten nog worden geanalyseerd, met de uitkomsten wil de vereniging graag een vervolg geven aan het project om de term “natuurinclusieve landbouw” verder vorm te kunnen geven in de toekomstige landbouw.

Onderzoeksagenda

Op dinsdagavond 2 mei is er in Burgum een brainstormavond georganiseerd in het kader van de onderzoeksagenda die door de NFW wordt vormgegeven. De NFW wil haar korte- en lange termijndoelen van het gebied vertalen in deze agenda zodat deze door middel van onderzoek verder kunnen worden onderbouwd. Tijdens de brainstormavond is met leden en enkele extern genodigden nagedacht over o.a. de thema's bodem, mest, voer, water, natuur, landschap, biodiversiteit, klimaat en energie. Het is de bedoeling dat de vragen door middel van langjarig onderzoek kunnen worden beantwoord, daarmee wil de NFW komen tot nieuwe concepten voor integrale duurzaamheid in het landelijk gebied.

Better Wetter

In het project Better Wetter wordt er gekeken naar het uitbreiden van de lisdodde proeven. Op dit moment is er een proefveld aanwezig in het Bûtenfjild onder Feanwâlden, daar worden o.a. proefjes gedaan met het zaaien en poten van lisdodde. Afzet wordt gevonden in de bouwsector, maar de lisdodde kan ook gebruikt worden als veevoer. Bij het veenweide innovatiecentrum in Zegveld (nabij Utrecht) is een proefveld van 0,4 ha. aanwezig; hier zijn o.a. voer- en inkuilproeven gedaan. In de NFW wordt nu gekeken of de lisdodde teelt kan worden uitgebreid, dit kan ook betekenen dat er andere locaties zullen worden ingericht op veengronden.

Bokashi

In de themagroep LMWE zijn al enkele keren vertegenwoordigers van de gemeente Dantumadiel en Tytsjerksteradiel aanwezig geweest om te spreken over Bokashi. Inmiddels zijn de Kenniswerkplaats en het Wetterskip ook aangesloten geweest om, naar het nu lijkt, twee meerjarige bokashi proeven op te starten. Er zal daarbij enerzijds gekeken worden naar het effect op bodemleven en -kwaliteit. Anderzijds zal ook lokale verwerking van groenstromen, en de potentie die deze als bodemverbeteraar hebben, worden onderzocht.

Ecologisch slootschonen

Het ecologisch slootschonen moet, als het wordt uitgevoerd, plaatsvinden tussen 1 september en 1 oktober in een bepaald jaar. De werkzaamheden mogen niet plaatsvinden buiten deze periode. Zodra de werkzaamheden zijn uitgevoerd verzoeken wij u dit te melden bij bureau NFW.

Wisseling leden themagroep

Willem Haagsma heeft vanuit Smelne's Singellân (SMEL) het stokje in de themagroep overgenomen van Matthijs Mulder. Matthijs heeft sinds 2010 meegedraaid in de themagroep Natuur en Landschap en is sinds 2012 bij themagroep LMWE aangesloten geweest. Willem is biologisch melkveehouder in Nijega en vertegenwoordigt de afdeling SMEL in de themagroep.

Readsturtsje projekt NFW

Readsturtsje (gekraagde roodstaart) is de 'kening fan de Wâlden'. Een nestkastproject met de gekraagde roodstaart in de hoofdrol, waarbij het doel is om partijen als NFW, beheerders van boomwallen en singels, plaatselijke vogelwachten en scholen met elkaar te verbinden. Het is gelukt om in korte tijd 100 nestkasten voor twee locaties klaar te krijgen én door leerlingen van CBS de Oanrin op te laten hangen bij diverse beheerders in Twijzel en Twijzelerheide. In eerste instantie was de opzet om de nestkasten van gebruikt hout te maken, maar hiervoor was niet voldoende tijd, waardoor gekozen is om kant en klare bouwpakketten te kopen (financieel ondersteund door de NFW en BFVW-commissie Broedzorg). De monitoring door vrijwilligers en leden van de vogelwacht is nog niet afgerond. De eerste jongen van deze prachtige trekvogel zullen inmiddels rondvliegen om zich op te vetten voor de grote tocht naar het wintergebied in Afrika. Als alle monitoringsgegevens binnen zijn worden deze overhandigd aan onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga uit Feanwâlden. Ook kan er dan een afrondend verslag van dit project worden gemaakt.

Wisseling leden themagroep

Geert Broersma heeft de themagroep Natuur en Landschap verruild voor de themagroep Landbouw, Milieu, Water en Economie. Geert was in de themagroep vertegenwoordiger namens de VALD. Corné de Vries is als nieuwe vertegenwoordiger namens de VALD aangesloten bij de themagroep Natuur en Landschap. Verder heeft ook Harm van der Mark de themagroep verlaten. Hij was aangesloten als vertegenwoordiger namens LTO. In Marieke Lekkerkerker heeft de themagroep een goede vervangster als vertegenwoordiger namens LTO gevonden.

Wisseling lid schouwcommissie

Niek van der Veen heeft de schouwcommissie verlaten. In zijn plaats is Wybe Jan van der Schaaf als nieuwe lid in de schouwcommissie gekomen.

Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)

Uitbetaling restant beheergeld ANLb 2016

Nadat de formele handtekening is gezet en de technische uitwerking van de overeenstemming met de Provincie duidelijk is, kan het ANLb 2016 worden uitbetaald. Het Bureau NFW bereidt nu de uitbetaling voor, om zodra de formele bevestiging er is, deze te kunnen doen. Bij die uitbetaling ontvangt elke beheerder ook uitgebreide toelichting, waarin de bestuurlijke keuzes worden toegelicht. Het doel is om de beheerders nu zo snel als mogelijk uit te betalen en op een transparante wijze uit te leggen hoe het restant bedrag is berekend.

Melden ANLb-beheer bij werkzaamheden door Wetterskip

De NFW heeft geconstateerd dat wanneer het Wetterskip werkzaamheden uitvoert, bij hen niet altijd bekend is dat op dezelfde locatie ANLb-beheer uitgevoerd wordt. Wanneer het Wetterskip zich bij u meldt of u constateert dat ze in het veld bezig zijn met werkzaamheden nabij ANLb-beheer, meldt dan dat u een beheerovereenkomst heeft met de NFW. Het Wetterskip kan hier dan rekening mee houden en indien nodig contact met de NFW opnemen. De NFW heeft het Wetterskip inmiddels ook geïnformeerd dat zij bij werkzaamheden rekening moeten houden met de mogelijke aanwezigheid van in het ANLb opgenomen percelen of landschapselementen.

Kappen P1

De NFW wil u erop wijzen dat het komende kapseizoen (2017-2018) het laatste volledige kapseizoen is waarin beheereenheden die opgenomen zijn met een tussen- of eindkap in **P1** gekapt kunnen worden. **P1** loopt namelijk eind 2018 af. Beheer in **P1** kan nog uitgevoerd worden in:

- Kapseizoen 2017-2018 (15 oktober 2017 t/m 15 maart 2018)
- Kapseizoen eind 2018 (15 oktober 2018 t/m 13 december 2018)

Tussenkap

Er is geconstateerd dat sommige beheerders de term 'tussenkap' soms te letterlijk nemen. In het geval van een tussenkap worden slechts de overhangende takken afgezaagd. Een tussenkap wil dus niet zeggen dat er complete stukken uit een beheereenheid worden gekapt. Voor meer informatie zie ook de Veldgids en/of het zakboekje van de NFW, welke op de website van de NFW staat.

Keuze overstaanders

Niet alleen bomen kunnen gekozen worden als overstaanders. Het is ook toegestaan om struiken als overstaanders over te houden. Voorbeelden van struiken die kunnen worden gekozen als overstaander zijn Trosvlir, Gelderse roos en Hazelaar. Voor meer informatie zie ook de Veldgids en/of het zakboekje van de NFW, welke op de website van de NFW zijn te vinden.

Klepelen

Het klepelen van onderbegroeiing in de beheereenheid is niet toegestaan. In het geval van jaarlijks beheer mag slechts tot de afrastering de begroeiing beheerd worden. Daarnaast blijft bij klepelen het maaifalv al achter in de beheereenheid en dat is volgens de voorschriften van het ANLb niet toegestaan.

Monitoring Droge Dooradering door Altenburg & Wymenga

Voor het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) is het noodzakelijk dat in het veld monitoring plaatsvindt op aanwezigheid van de doelsoorten van het ANLb (zoals bijvoorbeeld de gekraagde roodstaart). Voor het leefgebied Droge Dooradering doet onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga de monitoring in het veld. Zij hebben hiervoor zogenoemde transecten ingesteld waar monitoring plaatsvindt. De beheerders die ANLb-beheer uitvoeren binnen deze transecten zijn middels een e-mail op de hoogte gesteld van de aanwezigheid van de onderzoekers in het veld.

Daarnaast is Altenburg & Wymenga (A&W) ook begonnen met de monitoring van schrale plantensoorten in de dykswâlen bij Eastermar ten behoeve van het ANLb (Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer). In de tweede helft van juni wordt in het gebied tussen Eastermar, Harkema, Drogeham en Skûlenboarch gestart met het onderzoek. In 5 steekproefgebieden van ca. 4 km wal worden de schrale plantensoorten in kaart gebracht. Het is een herhaling van dergelijk onderzoek dat in 1984 is uitgevoerd, zodat gegevens van toen en nu vergeleken kunnen worden. Met behulp van een monitoringsprogramma gaat A&W het schrale vegetatietype de komende jaren volgen.

Inrichtingssubsidie Hoog Waterpeilgebieden

Vereniging NFW heeft in oktober 2016 een aanvraag ingediend bij de Provincie voor het vergoeden van inrichtingen ten behoeve van weidevogelstellingen. De aanvraag had betrekking op het realiseren van tijdelijk verhoogde waterpeilen van 1 februari tot 15 juni. Er zijn in 2016/2017 acht aanvragen ingediend, waarbij per aanvraag meerdere percelen en soms meerder agrariërs betrokken zijn. Opgeteld worden en zijn er inrichtingen toegepast die betrekking hebben op een gebied van meer dan 100 hectare. Ook zijn er locaties waar de bestaande inrichtingen zijn vervangen of zijn voorzien van een watervergunning. In totaal ontvangt de vereniging een inrichtingssubsidie van circa € 36.200,-. Dit bedrag wordt alleen ingezet voor de inmiddels vergunde gebieden.

Een deel van de inrichtingswerkzaamheden worden in de nazomer nog gerealiseerd voor het beheerjaar 2018.

Werkgroep Communicatie

Douwe Hooglandprijs 2017

Vanaf 2015 wordt de Douwe Hooglandprijs uitgereikt. De prijs, genoemd naar de betrokken oud-voorzitter van de NFW, is bedoeld voor een persoon of organisatie die het draagvlak voor en de betrokkenheid bij het agrarisch natuurbeheer van de vereniging Noardlike Fryske Wâlden stimuleert.

Heeft u ideeën welk(e) persoon, organisatie of project voor de Douwe Hooglandprijs 2017 genomineerd zou moeten worden, dan verzoeken wij u dit vòòr 1 september 2017 door te geven aan bureau NFW.

Swaddekuier

Zaterdag 1 juli jl. is de tiende editie van de Swaddekuier gehouden. Het was een geslaagd wandelevenement door het mooie coulisselandschap, waarbij de NFW samen werkt met de organisatie van de Swaddekuier. De 3 routes vanuit Buitenpost passeerden het agrarische bedrijf van maatschap Veenstra in Twijzel, waar een informatiestand van de NFW was ingericht en melk, karnemelk, kwark en kaas werd uitgedeeld. Er zijn door Binne-Louw Katsma met een drone prachtige opnames van het landschap gemaakt (https://www.youtube.com/watch?v=4zod6orgV_8) en door hem mooie plaatjes van de wandelaars geschoten (<https://www.facebook.com/verenigingNFW/>).

Brommels! 26 en 27 augustus

Ook in 2017 vindt het jaarlijkse Brommelsfestijn weer plaats. Er zijn 5 kernlocaties waar activiteiten door Brommels worden georganiseerd. Daarnaast stellen 5 agrarische leden van de NFW op zaterdag 26 augustus hun bedrijf open voor publiek: biologisch melkveebedrijf Marinus te Twijzel, mts. Roorda-Cuperus te Veenklooster, mts. K. en T. Broersma-Van der Meer te Jistrum, mts. F. en E. A. Benedictus-Swart te Eastermar en mts. F. en B. Nijboer-Jacobi te Boelenslaan.

Langs de kernlocaties en open bedrijven, waarbij op percelen bramen kunnen worden geplukt, wordt een fietsroute samengesteld. Op de agrarische bedrijven zijn diverse activiteiten zoals: fauna- en flora excursies, springkussen, kalfjes aaien, dronebeelden van het landschap, streekproducten, imker met bijenkorven, vogelhuisjes maken enz. Voor actuele informatie verwijzen we u naar de website van de NFW (<http://www.noardlikefryskewalden.nl/nationaal-landschap/brommels/>) en Brommels! (<http://www.brommelsfestijn.nl/>).

KBF

Ingrid van Huizen is in juni gestopt met haar werkzaamheden als secretaris voor Het Kollektivenberied Fryslân. De combinatie van algemeen directeur/secretaris van de Noardlike Fryske Wâlden en de secretarisfunctie van het KBF was door de veelheid aan werkzaamheden niet langer te combineren.

Nieuws uit de afdelingen

Vanuit de afdeling IKG

Project besdragende struiken en bomen en bloemenmengsel voor overhoekjes

In het najaar van 2016 heeft de afdeling IKG geïnventariseerd of er bij de leden belangstelling was voor het bijplanten van besdragende struiken en bomen in de elzensingels en boomwallen, en het inzaaien van overhoekjes met een bloemenmengsel. Hier werd door 18 leden op gereageerd. Deze leden vroegen met elkaar om 750 besdragende struiken en bomen en daarnaast werd er voor ongeveer 2 hectare aan een bloemenmengsel gevraagd. Bij 9 leden werd bloemenmengselzaad langsgebracht. Deze bloemenhoekjes bloeien al vanaf begin juni en zijn een paradijs voor de bijen en vlinders. Zie bijgevoegde foto van het bloemenveldje bij het monument van Foekje Dillema aan het fietspad nabij Burum.

Vanuit de afdeling Smelne`'s Singellân

In de afdelingsledenvergadering van 9 mei zijn in het kader van het rooster van aftreden uit het bestuur terug getreden Symen Arendz en Matthijs Mulder. Willem Haagsma uit Nijega is tot het afdelingsbestuur toegetreden en hij vertegenwoordigt de afdeling Smelne`'s Singellân in de themagroep Landbouw, Milieu, Water en Economie. Er is nog een vacature in het bestuur voor de functie van secretaris.

Algemeen

Wintervogels op maïsakkers in de NFW: vinken en fraters

Door Ernst Oosterveld, Altenburg & Wymenga Ecologisch Onderzoek (ernstoosterveld@online.nl) is een onderzoek gedaan naar wintervogels op maïsakkers in de NFW (vinken en fraters) op percelen grasland tussen Harkema en Augustinusga.

Voor meer informatie over wintervogels op maïsakkers rond Harkema verwijzen we u naar de link <http://www.noardlikefryskewalden.nl/ledeninfo/publicaties-extern/>

@VerenigingNFW

www.facebook.com/verenigingNFW

Voor vragen of opmerkingen over de onderwerpen in deze nieuwsbrief kunt u contact opnemen met bureau NFW via telefoonnummer 0511-548596 of via info@noardlikefryskewalden.nl.

Uitgebreide achtergrondinformatie is ook op www.noardlikefryskewalden.nl te vinden.

Wenst u deze nieuwsbrief niet langer te ontvangen? Dan kunt u dit doorgeven aan bureau NFW. Aan de artikelen in deze nieuwsbrief kunnen geen rechten worden ontleend.